
Saksnr: 2020/12-59
Saksbehandlar: Susan Husabø, Tor Ivar Sandvik

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		10.09.2020
Hovudutval for opplæring og kompetanse		16.09.2020
Fylkesutvalet		17.09.2020
Fylkestinget		29.09.2020

Lokal forskrift om inntak og formidling

Forslag til innstilling

1. Fylkestinget vedtar framlegg til lokal forskrift for inntak og formidling for Vestland fylkeskommune, datert 19.08.2020
2. Fylkestinget vedtar nærskulematrise for Vestland fylkeskommune, datert 19.08.2020

Samandrag

Fylkesrådmannen legg med dette fram nytt forslag til lokal forskrift for inntak og formidling i Vestland fylkeskommune. Inntaksmodellen er basert på prinsippa vedtatt i fylkestinget 8.6.2020.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bjørn Lyngedal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Vedlegg 1- Lokal forskrift om inntak og formidling
- 2 Vedlegg 2 - Nærskulematrise
- 3 Vedlegg 3 - Inntak til vg1 idrettsfag

Saksutgreiing

1. Oppsummering av fylkesrådmannen sitt framlegg:

- Inntaksmodellen i Vestland fylkeskommune er ein nærskulemodell. Alle elevane er knytt til eit nærskuleområde ut frå heimkommune (i nokre tilfelle av tildeling etter postnummer).
- Alle søkarane kan søke seg til alle skulane i fylket, men får nærskulepoeng (tilleggs-poeng) berre til nærskule (-ar) etter folkeregistrert kommune.
- Til alle utdanningsprogram/programområde nærskulen (-ane) ikkje har tilbod om, får søkaren nærskulepoeng til alle skulane i fylket.
- Etter at søkarar med nærskulepoeng er tatt inn konkurrerer søkarar utan nærskulepoeng om ledige plassar ved skulane
- Dersom det er fleire søkarar med nærskulepoeng enn plassar ved eit tilbod, vil søkarar som ikkje konkurrerer seg inn, få tilbod ved anna skule enn nærskulen. Med nærskuleprinsipp er heimkommune første sorteringskriterium og karakterane andre sorteringskriterium.
- I studieførebuande utdanningsprogram blir det rett til oppflytting til vg2 og vg3.
- I yrkesfaglege utdanningsprogram blir det karakterbasert inntak til vg2 og vg3.
- Resultat av rett til oppflytting i studieførebuande utdanningsprogram og karakterbasert inntak i vg2 og vg3 yrkesfag, er at nærskuleinntak gjeld vg1.

Dei resterande paragrafane i lokal forskrift for inntak og formidling er i tråd med førre sak og blir lagt fram utan omtale.

2. Bakgrunn for saka

Fylkestinget i Vestland vedtok i møte 17.12.2019 (FT-sak 27/19) å sende sak om lokal forskrift om inntak- og formidling for Vestland fylkeskommune ut på høyring.

Hovudutval for opplæring og kompetanse handsama i møte 13.5.2020 (PS-sak 20/2020) sak om lokal forskrift om inntak og formidling i Vestland fylkeskommune, og tilrådde fylkestinget å gjere vedtak om nærskuleprinsipp som inntaksmodell i Vestland fylkeskommune. Fylkesutvalet gjorde i møte 8.6.2020 (PS-sak 130/2020) nokre presiseringar i tilrådinga frå hovudutvalet, og vedtaket frå fylkestinget (PS-sak 68/2020) lyder slik:

1. Fylkestinget meiner framtidig inntaksmodell i Vestland fylkeskommune skal bygge på følgjande prinsipp:

- Alle elevar skal ha rett til å gå på ein skule nær der dei bur.
 - Alle elevar skal og ha rett til å søke seg til andre skular i Vestland dersom dei ynskjer det.
 - Inntaket skal ikkje vere reint karakterbasert.
 - Ingen elevar skal, ufrivillig, ha urimeleg lang reiseveg. Difor skal elevar som mot si vilje får skuleplass langt unna heimstaden sin prioriterast ved inntak på ein skule som ligg nærare heimstaden til eleven.
 - Alle elevar skal ha rett til å fullføre utdanninga si på den skulen dei startar på der dette er mogeleg. Det skal altså vere rett til oppflytting frå vg1-vg2 og frå vg2-vg3 på studieførebuande program. For dei yrkesfaglege utdanningsprogramma kan det vere vanskeleg å oppfylle retten til oppflytting. Difor ber utvalet administrasjonen legge fram forslag til korleis ein kan sikre best mogeleg rett til oppflytting.
2. Rådmannen skal utarbeide eit inntakssystem basert på desse prinsippa, og ny inntaksmodell skal komme til politisk behandling. Rådmannen bes spesielt sjå til Agder fylkeskommune for å vurdere om heile eller delar av deira inntakssystem er i tråd med prinsippa som er slått fast i dette vedtaket. Saksordførar skal følge saka vidare.

På bakgrunn av vedtaket i fylkestinget legg fylkesrådmannen her fram ny tilråding til forskrift for inntak og formidling, der inntaksmodellen bygger på nærskuleprinsippet. Søkarane blir prioriterte ut frå bustadkommune, dersom utdanningsprogrammet/ programområdet finst ved nærskulen.

I framlegget fylkestinget sende på høyring i januar 2020 var dei tre ulike inntaksmodellane utgreidd: fritt skuleval, inntaksområde og nærskuleprinsipp. Høyringsinstansane har på den måten fått

informasjon om, og høve til å uttale seg om den inntaksmodellen som her vert lagt fram. Det var soleis ikkje behov for ny høyringsrunde.

3. Opplæringslova og tilhøyrande forskrift

Ungdommane sin rett til vidaregåande opplæring er definert i opplæringslova § 3-1. Her heiter det mellom anna at «Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarande opplæring, har etter søknad rett til tre års heiltids vidaregåande opplæring.» Vidare seier same paragraf at søkarar har rett til inntak til eitt av tre alternative utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 som dei har søkt på, og til to år vidare opplæring innanfor utdanningsprogrammet. Søkarar har ikkje rett til inntak ved ein bestemt skule.

Rangering av søkarar er omtalt i kapittel seks i forskrift til opplæringslova. Her er omtalt kva vilkår som kan gi søkarar fortrinnsrett i inntaket, eller rett til å bli handsama individuelt.

For alle andre søkarar gjeld at ein konkurrerer med sine karakterpoeng.

Paragraf 6-2 i forskrift til opplæringslova seier vidare at fylkeskommunen skal fastsette lokal forskrift om inntak. Denne skal innehalde regler om korleis inntak vert gjennomført, for eksempel inntaksområde, kva for utdanningsprogram det er fastset spesielle inntakskrav for, og inntak til landslinjer. § 6A-2 seier at fylkeskommunen skal fastsette lokal forskrift om formidling, og at lokal forskrift om inntak og formidling kan inngå i same forskrift.

Fylkesrådmannen legg fram ei felles forskrift for inntak og formidling.

4. Prinsipp for opplæringssektoren

I arbeidet fram mot etablering av Vestland fylkeskommune låg desse tre prinsippa til grunn for alle prosjekta i sektoren for opplæring og kompetanse:

1. Elevar og lærlingar skal møte ei opplæring med høg kvalitet
2. Den vidaregåande opplæringa skal bidra til berekraftig forvaltning av ressursar
3. Den vidaregåande opplæringa skal bidra til gode og vekstkraftige lokalsamfunn og sterke by- og senterområde gjennom mellom anna eit breitt og likeverdig opplæringstilbod

I arbeidet med saka har fylkesrådmannen hatt med desse prinsippa som del av vurderingsgrunnlaget i utforminga av nærskuleområda. Til punkt 1, kvalitetsomgrepet er komplekst, men det er ikkje berre karakterane som er mål for kvalitet i opplæringa. I formålsparagrafen til opplæringslova (§ 1-1), står mellom anna: «Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet». For elevar som vel studieførebuande utdanningsprogram vil det bety å gjere dei studieførebudde. For elevar som vel yrkesfag er det viktig at dei får ei utdanning det er behov for, slik at dei kan finne sin plass i arbeids- og næringslivet, lokalt eller regionalt. Prinsippet om at opplæringa skal bidra til berekraftig forvaltning av ressursar har konsekvensar for utnytting av kapasiteten ved skulane. Det betyr skule- og tilbodsstrukturar som utnyttar klasserom, verkstader og personellressursane best mogeleg.

Det tredje og siste prinsippet er viktig for å fortsette å ta heile Vestland fylke i bruk, og for å halde oppe målsettinga om eit breitt og likeverdig opplæringstilbod. Likeverdig tilbod kan likevel ikkje bli *likt* tilbod ved alle skulane - til det er søkargrunnlag og næringsstruktur i ulike delar av fylket for ulikt.

Delprosjekt 1.5 - Tilbodsstruktur viste kva programområde på vg2 som er størst i omfang i dei fire største yrkesfaglege utdanningsprogramma. Tala er frå dei to tidlegare fylka, men situasjonen er ikkje endra. Oversikta viser programområda med størst søking, dvs. at god tilgang til desse tilboda vil gi «likeverdige tilbod» for ein stor del av søkarane våre.

Utdanningsprogram	Programområde på vg2	Dei største programområde sin del av søkinga i utdanningsprogrammet
Bygg- og anleggsteknikk	Byggteknikk	50-60% i begge fylka
Elektrofag	Elenergi	50 % i Sogn og Fjordane, 70% i Hordaland
Helse- og oppvekstfag	Helsearbeidarfag	40-50% i begge fylka
Teknikk og industriell produksjon	Køretøy Industrieteknologi	25-30% i Sogn og Fjordane, 20-25% i Hordaland 30-33% i begge fylka

5. Omtale av nærskule som inntaksmodell og føresetnader som ligg til grunn for framlegget

Inntaksmodellen som fylkesrådmannen legg fram bygger på eksisterande skule- og tilbodsstruktur. Over tid vil nok søkemønster i dei ulike nærskuleområda endre tilbodsstrukturen noko, og gi enno betre tilpassing til behov i lokalt- og regionalt arbeids- og næringsliv.

Modellen bygger på følgjande prinsipp:

- 1) Alle søkarane kan søke seg til alle skulane i fylket, men får nærskulepoeng (tilleggspoeng) til nærskule (-ar) etter folkeregistrert kommune slik det går fram av nærskulematrisen i vedlegg 1.
- 2) Til alle utdanningsprogram/programområde nærskulen (-ane) ikkje har tilbod om, får søkaren nærskulepoeng til alle skulane i fylket. Med dette prinsippet vil søkarar som må flytte på hybel, fordi dei søker seg til utdanningsprogram/programområde som ikkje eksisterer i nærskuleområdet, kunne søke seg til område i Vestland fylke der dei har familie eller venner.
- 3) Til ledige plassar, etter at søkarar med nærskulepoeng har fått plass, konkurrerer søkarar utan nærskulepoeng med sine karakterpoeng. I dei fleste skulane i nærskuleområda vil det være nokre ledige plassar etter at søkarane i gjeldande nærskuleområde er tatt inn. Til desse plassane konkurrerer søkarar, også utan ungdomsrett, frå andre nærskuleområde i Vestland fylkeskommune og søkarar frå andre fylke. Alle konkurrerer med sine karakterpoeng.
- 4) Dersom det er fleire søkarar med nærskulepoeng enn plassar ved eit tilbod, vil søkarar som ikkje konkurrerer seg inn, få tilbod ved anna skule enn nærskulen. Det er urealistisk at ein får fullt samsvar mellom resultatet av søkinga og tilgjengeleg tilbod i nærskuleområda. Det vil også med denne inntaksmodellen være søkarar som ikkje får inntak ved skule/ tilbod dei har prioritert, og som må få lovfesta tilbod utanfor nærskuleområdet. Med val av nærskulemodell er geografi første sorteringskriterium ved inntak, og karakterpoeng er neste sorteringskriterium. Det er eit mål at tal søkarar som ufrivillig får tilbod utanfor eige nærskuleområde blir så lågt som mogeleg.

Dei fire prinsippa over er alle i tråd med vedtatt modell i Agder fylkeskommune.

Fylkesrådmannen ser at det også er svært viktig at inntaksmodellen som blir vedtatt må vere utforma slik at den er enkel å forstå for brukarane våre, i første rekke søkarar, føresette og rådgivarar. I tillegg bør den vere enkel å kommunisere til dei ulike brukargrubbene, dvs. den bør bli oppfatta som logisk og rettferdig.

Reisetid- skyss

Fylkesrådmannen har også vurdert søkar- og inntaksmønster, reisetid og mobilitet som grunnlag for framlegget. Det har vore ei viktig målsetting å kunne gi eit breitt og likeverdig tilbod og samtidig unngå ufrivillig lang reiseveg.

Skule- og tilbodsstrukturen i Vestland fylkeskommune er resultat av mange og samansette politiske prioriteringar over lang tid. Søkemønsteret og elevmobilitet er noko ulikt, avhengig av geografi og skuletilbod.

I prosjektarbeidet som grunnlag for Vestland fylkeskommune oppsummerte fylkesrådmannen inntaksmodell og elevmobilitet slik: (frå sluttrapport for delprosjekt 1.5 Tilbodsstruktur):

Inntaksmodell og elevmobilitet i Sogn og Fjordane og Hordaland

Begge fylkeskommunane har i dag ein karakterstyrt inntaksmodell med heile fylket som inntaksområde - ofte kalla fritt skuleval. Dette inneber at søkarane konkurrerer om skuleplassar på bakgrunn av karakterpoeng. Søkarane konkurrerer då i prinsippet om alle skuleplassane i fylket. I praksis vil likevel skule- og tilbodsstrukturen i stor grad styre kvar ungdommane ønskjer å gå på skule.

Tal frå Sogn og Fjordane viser at dei fleste søker seg til næraste skule. Om lag halvparten av søkarane søker same skule på første og andre ønske, medan halvparten prioriterer same programområde ved fleire skular.

I Hordaland er det eit skilje mellom stor-Bergen og resten av fylket. Utdanningsvalet til søkarane i Bergen og omlandskommunane er i stor grad styrt av kva utdanningsprogram dei ønskjer å gå på. Dei søker gjerne eitt eller fleire prioriterte utdanningsprogram både på næraste skule og skular i stor-Bergen. Elles i fylket er situasjonen litt annleis. Søkarane tenderer då først mot å prioritere utdanningsprogram på næraste skule eller ein annan skule i regionen. Som alternativt val, om dei ikkje kjem inn på førstevalet, prioriterer søkarane å søkje eit anna utdanningsprogram på ein skule i same region. Mobiliteten er altså monaleg større i stor-Bergen enn i resten av fylket.

Bergen står i ei særstilling når det gjeld demografi og infrastruktur med halvparten av innbyggjarane i Hordaland. Bergen har i tillegg folkerike omlandskommunar, der mange søkarar historisk sett vel å søkje seg til skular i Bergen.

Det er tydelege reisemønster frå omlandskommunane med tanke på jobb og skule, og det er god kommunikasjon til og frå Bergen. Skuletettleik og god kommunikasjon mellom bydelane og omlandskommunane gjer at søkarane søker skule på tvers av bydelar og kommunegrenser. Elevane busette i Bergen kommune vil ha tilgang til alle utdanningsprogram innan ein time reiseveg kvar veg. Dette gjeld og for svært mange søkarar busett i dei folkerike kommunane som grensar opp mot Bergen.

Denne analysen har ikkje endra seg som følge av fylkessamanslåinga, og ligg difor som grunnlag for utarbeiding av dette framlegget. I fylkesrådmannen sitt framlegg er Vestland fylkeskommune delt inn i åtte ulike nærskuleområde, og elevane vil høyre til nærskuleområde ut frå bustadkommune. Nærskuleområda er av varierende storleik med omsyn til tal kommunar, skular og elevgrunnlag.

I vedtaket frå fylkestinget er eit av prinsippa som følger «Difor skal elevar som mot si vilje får skuleplass langt unna heimstaden sin prioriterast ved inntak på ein skule som ligg nærare heimstaden til eleven.»

Til dette punktet ligg det ei avveging av i kor stor grad prinsippet skal ligge til grunn for dimensjonering av plasstal, lokalt arbeidsliv sitt behov for kompetanse, oppfyllingsgrad lokalt og regionalt. I tillegg vil bygningsmessige høve påverke kva skulane har kapasitet til av tilbod og plassar.

Alternativ for søkarar som ikkje konkurrerer seg inn på nærskulen er:

- a. Rett til tilbod ved nærskulen likevel (auke plasstalet ved skulen)
- b. Rett til tilbod ved anna skule

Alternativ a) vil skape eit behov for større fleksibilitet med omsyn til plasstal. Truleg vil det vere behov for å kunne gå over norma på 15/30 elevar i kvar klasse. Økonomisk vil dette kunne vere krevjande i og med at skulane får ressursar per klasse, i motsetnad til per elev.

Alternativ b) vil kunne gi ein betre balanse mellom søkarar og plasstal, fylkeskommunen vil kunne ha eit betre verktøy til å treffe arbeidslivet sitt behov for kompetanse og det vil gi betre ressursutnytting gjennom at klassar i større grad blir fylt opp.

Fylkesrådmannen si vurdering er at det vil vere aktuelt å bruke ein kombinasjon av alternativ A og B for å gi tilbod til alle søkarane med rett til skuleplass. Dette vil også i framtida vere del av arbeidet med justering av opplæringstilbodet.

Spørsmål om reisetidsgaranti har vore ein aktuell problemstilling. Dette er eit prinsipp det er enklare å vedta enn å gjennomføre. Grunnen til at ein søker ikkje får tilbod ved ønska skule, er at skuletilbodet er fullt, av søkarar med høgare poengsum. Framlegget til nærskulematrise har

tilstrekkeleg fleksibilitet ut frå eksisterande skule- og tilbodsstruktur, med kapasitet til å gi majoriteten av søkarane tilbod i eige nærskuleområde.

Einaste reelle måten å syte for at alle får tilbod der dei ønsker, er å ha kapasitet i opplæringstilbodet til å dekke alle ønska. Slik dimensjonering vil også gi oss overkapasitet, med dei økonomiske konsekvensane det har.

6) Tilbod som ikkje inngår som nærskuletilbod, men der alle søkarane konkurrerer på like vilkår med sine karakterpoeng:

I den vidaregåande skulestrukturen er det nokre tilbod som er såpass spesielle at det ikkje er føremålstenleg å ha dei som del av inntak etter nærskuleområde. Det gjeld:

a) Yrkes- og studiekompetanse (YSK):

YSK-modellen gir i løpet av fire år både studiekompetanse og fagbrev. Tilbodet er smalt og fagleg krevjande, og bedriftene vel kven dei ønskjer å tilsette. Tilbodet er difor lokalisert til få skular.

b) Utanlandstilbod

Vestland fylkeskommune tilbyr elevar frå heile Vestland eit kompetansegivande vg2-tilbod i utlandet. Tilboda blir administrert av ein av skulane, som har ansvaret for oppfølging gjennom skuleåret. Ved inntak til vg3, året etter vg2 i utlandet, vil ein så langt som mogeleg prøve å finne elevplass ved same skule som ein gikk vg1 i Norge.

c) International baccalaureate (IB)

International Baccalaureate er eit krevjande studium for målretta elevar. Undervisningsspråket er engelsk, og det blir stilt høge krav til sjølvstendig arbeid og refleksjon. I dag er det Bergen katedralskole som har tilbodet. I tillegg kjøper VLFK plassar ved UWC i Fjaler. Det er ikkje føremålstenleg å utvide tilbodet, og må då vere søkbart for alle søkarane.

d) Utdanningsprogrammet naturbruk

Utdanningsprogrammet naturbruk er i seg sjølv ikkje spesielt og alle elevane har felles programfag på vg1, før dei spesialiserer seg i «blå» eller «grøn» retning på vg2. Det er høve til å legge ulik vekt på kompetansemåla på vg1 og slik gi godt grunnlag for spesialiseringa på vg2. Grunna denne spesialiseringa og føresetnader som bør ligge til grunn for at skulane skal gi ei god opplæring, bør dette vere tilbod der søkarane søker på like vilkår. Det vil ikkje vere føremålstenleg å ha desse tilboda representerte i alle inntaksområda, både på grunnlag av kva kompetanse som er etterspurt i områda, og på bakgrunn av dei økonomiske kostnadane ved utvikling og drift av tilboda.

7) Innfasing av nærskulemodellen med vg1 frå 2021/22 og vg2 frå 2022/23

Fylkesrådmannen tilrår at inntaksmodellen blir fasa inn, med implementering av endringar på vg1 frå og med skuleåret 2021/22, for vg2 frå skuleåret 2022/23 og for vg3 frå skuleåret 2023/24.

Grunngivinga for å implementere endringane for vg2 og vg3 høvesvis eitt og to år seinare enn vg1, er fleire. Elevar som går på studieførebuande har i dag rett til oppflytting på skulen dei går på. Ved å utsetje implementering på vg2 og vg3, vil det sikre at desse elevane får fullføre opplæringa på den skulen dei er elev på. Ved tidleg implementering på vg2- og vg3-nivå kan ein konsekvens vere at elevane må byte skule, då dei t.d. går på ein skule som ikkje er definert innanfor eige inntaksområde. Samstundes vil det gi ei meir føreseieleg dimensjonering av desse nivåa i dei årlege sakane om opplæringstilbod.

Elevane på yrkesfag vil ikkje bli råka på same måte, då fylkesrådmannen tilrår at det ikkje blir oppflytting frå vg1 til vg2 på yrkesfag. Ved å utsetje innføring av nærskuleområda på vg2 yrkesfag til 2022/23, vil det likevel gi eit føreseieleg opplæringsløp for elevane, og ikkje skape unødig usikkerheit om rettane elevane som allereie har starta eit løp har.

8) Gjennomgang av nærskuleområda i fylkesrådmannen sitt framlegg

Under er framlegget til nærskulematrise, dvs. kommunar knytt til dei vidaregåande skulane (oversikta er vedlegg 1):

Nærskulematrise - Vestland fylkeskommune, datert 19.08.2020							
Nærskule-område	Vidaregåande skular i nærskuleområde	Kommunar	Tillegg	Nærskule-område	Vidaregåande skular i nærskuleområde	Kommunar	Tillegg
1) Sunnhordland	Bømlo, Fitjar, Rubbestadneset, Stord, Kvinnherad, Odda, Austevoll	Etne		4) Nordhordland	Austrheim, Knarvik	Alver	*Nærskulepoeng til Bergen (Gjeld tidlegare Lindås kommune)
		Bømlo				Austrheim	
		Fitjar				Fedje	
		Sveio				Modalen	
		Stord		Masfjorden			
		Tysnes		5) Indre Sogn	Sogndal, Årdal	Vik	
		Kvinnherad	*Nærskulepoeng til Odda.			Sogndal	
Austevoll		Aurland	*Nærskulepoeng til Voss				
2) Hardanger og Voss	Odda, Voss, Voss gymnas, Kvam	Eidfjord		6) HAFS	Dale	Lærdal	
		Ullensvang				Årdal	
		Voss				Luster	
		Kvam				Luster	
		Ulvik		Solund	Gulen	*Nærskulepoeng til Austrheim	
		Vaksdal	*Nærskulepoeng til Bergen			Hyllestad	
Samnanger		Askvoll					
3) Stor-Bergen	Amalie skram, Arna, Bergen katedralskule, Lakesvåg og Bergen maritime, Fyllingsdalen, Nordahl Grieg, Langhaugen, Olsvikåsen, Sandsli, Slåtthaug, Stend, Tertnes, Årstad, Åsane, Askøy, Sotra, Osterøy, Austevoll, Os, Os gymnas, Fusa	Bergen	*Nærskulepoeng til Knarvik	7) Sunnfjord og Sogn	Hafstad, Mo og Øyrane, Flora, Høyanger	Sunnfjord	
		Askøy				Kinn sør	Tidlegare Flora kommune
		Øygarden				Høyanger	
		Osterøy					
		Austevoll		8) Nordfjord	Eid, Stryn, Firda, Måløy	Stad	
		Bjørnafjorden				Stryn	
						Gloppen	
						Kinn nord	Tidlegare Vågsøy kommune
						Bremanger	*Nærskulepoeng til Flora

Elevar frå kommunar merka med * vil etter fylkesrådmannen si tilråding få nærskulepoeng også til skule/skular i anna nærskuleområde:

Elevar frå Bergen kommune får nærskulepoeng til Knarvik vgs

Elevar frå Kvinnherad kommune får nærskulepoeng til Odda vgs

Elevar frå Vaksdal og Samnanger kommunar får nærskulepoeng til skulane i Bergen

Elevar frå del av Alver kommune (tidlegare Lindås) får nærskulepoeng til skulane i Bergen

Elevar frå Gulen og Solund kommunar får nærskulepoeng til Austrheim vgs

Elevar frå Bremanger kommune får nærskulepoeng til Flora vgs

Elevar frå Aurland kommune får nærskulepoeng til Voss vgs og Voss gymnas

Presentasjon av nærskuleområda

Område 1 – Sunnhordland

Om lag 90 % av elevane på vg1 i desse kommunane går på ein av skulane definert til området. Elevane som går på eit tilbod på ein anna skule enn i eige område, går i stor grad på opplæringstilbod som allereie blir gitt i eige område.

Ungdomar frå Kvinnherad kommune vil ha nærskulepoeng til Odda vgs. Enkelte elevar i kommunen vil ha monaleg kortare reisetid til Odda vgs enn til andre skular i område Sunnhordland. Fylkesrådmannen vurderer det slik at det ville vore urimeleg for desse elevane å ikkje få nærskulepoeng til det som faktisk kan vere næraste skule.

Område 2 – Voss/Hardanger

Nær alle ungdomane i kommunane i lista går på eit vg1-tilbod på næraste skule eller ein annan skule i området. Det største unnataket er ungdomar frå Vaksdal, der om lag halvparten går på ein skule på Voss og resten går på ein skule i Bergen. I tillegg er det elevar med bustadadresse i Kvam som går på ein annan skule enn i dette området.

Ungdommar frå Vaksdal og Samnanger får også nærskulepoeng til skulane i Bergen kommune. Om lag halvparten av ungdomane frå Vaksdal går i vg1 på Voss, medan den andre halvparten går på ein skule i Bergen kommune.

I underkant av halvparten av elevane frå Samanger går på vg1 på Kvam vgs, og er den enkeltskulen flest elevar går på. Det er samstundes ein større del elevar som går på ein skule i Bergen kommune. Gitt korleis kommunen geografisk er plassert, er det naturleg at elevar søker seg ulike vegar. Fylkesrådmannen vurderer det difor rimeleg at ungdomar frå kommunen får nærskulepoeng til både Voss/Hardanger og til skulane i Bergen kommune.

Område 3 Stor-Bergen

Stor-Bergen er det største området og omfattar kommunane Bergen, Askøy, Øygarden, Osterøy, Austevoll og Bjørnafjorden. Området består av 19 skular og seks kommunar, i tillegg til delar av Alver kommune, og er det største nærskuleområdet i framlegget.

Bergen står i ei særstilling når det gjeld innbyggartal og infrastruktur, samanlikna med resten av fylket. Bergen har også folkerike omlandskommunar med tydelege eksisterande reisemønster med tanke på jobb og utdanning, og godt utarbeidde kommunikasjonsløysingar. Skuletettleik og god kommunikasjon mellom bydelane og omlandskommunane gjer at søkarane naturleg søker skule på tvers av bydelar og kommunegrensar.

Skule- og tilbodsstrukturen i stor-Bergen er historisk sett bygd opp og dimensjonert med eksisterande mobilitet som grunnlag. Kapasiteten i Bergen må difor sjåast i samheng med omlandskommunar. Det er isolert sett eit underskot på elevplassar på yrkesfag i Bergen kommune, som blir kompensert med plassar i omkringliggande kommunar. Det betyr at om ein ser Bergen kommune som eitt område, vil ein kome i ein situasjon der det både er for få elevplassar i Bergen, i tillegg til at skular i omlandskommunane mister rekrutteringsgrunnlag, og kan få eit overskot på elevplassar i yrkesfag. Tilsvarende er det stor overkapasitet i utdanningsprogrammet studiespesialisering i Bergen.

I eksisterande tilbodsstruktur tilbyr Austevoll vgs berre vg1 i utdanningsprogrammet studiespesialisering. I framlegg til inndeling av nærskuleområde er Austevoll kommune lagt til områda Sunnhordland og stor-Bergen, fordi næraste skule (utanom Austevoll vgs) er avhengig av kor i Austevoll elevane bur. I skulebruksplanen for Hordaland er Austevoll vgs definert inn under region Bergen sør, som også er i tråd med regional plan for attraktive senter, vedtatt av Hordaland fylkesting.

På bakgrunn av eksisterande reisemønster, godt utbygde kommunikasjonsløysingar, og eksisterande skule- og tilbodsstruktur, tilrår fylkesrådmannen eit utvida nærskuleområde, som vist i tabellen.

Område 4 – Nordhordland

Områda Nordhordland og Bergen er tett knytt saman geografisk, med godt utbygd kollektivdekning. Særleg er kommunikasjonen mellom Bergen og Knarvik god.

Det er allereie ein monaleg elevflyt mellom desse områda i dag, og fylkesrådmannen vurderer at det vil vere naturleg å sjå området tilsvarande tidlegare Lindås kommune (postnummer) saman med Bergen, slik at ungdom herifrå vil få nærskulepoeng til skular i Bergen kommune, og ungdomar frå Bergen kommune vil få nærskulepoeng til Knarvik vgs. Dette er også viktig for å sikre rekrutteringsgrunnlag og oppretthalde ein brei tilbodsstruktur ved skulen.

Område 5 – Indre Sogn

Med unntak av tilbod regionen ikkje har, går nær alle ungdommane frå kommunane i Indre Sogn ved Årdal eller Sogndal vidaregåande skular. Kapasiteten ved nokre utdanningsprogram kan truleg vere noko knapp, men som heilheit er det god tilpassing mellom elevtilgang og tilbod.

Mange av elevane frå Vik og Aurland bur på hybel i Sogndal. For elevane frå Vik gjer vinterstengt Vikafjell at Voss ikkje er alternativ. Delen av Aurland kommune, postnummer Gudvangen, var omfatta av Hordalandsavalen. Avtalen gav elevar frå Gudvangen i Sogn og Fjordane ungdomsrett også til skulane på Voss. Det vil opplevast som urimeleg å ikkje vidareføre denne ordninga for dei få elevane det gjeld. Bussen frå Gudvangen til Voss tek 1 time og 10 min.

Fylkesrådmannen har vurdert konsekvensane av å gi alle elevane frå Aurland kommune same rett til skulane på Voss. Dersom elevar frå heile Aurland skal kunne dagpendle til Voss må ein opprette ei ny rute på strekninga Aurland-Gudvangen. Ruta vil ta ca. 0,5 t å køyre.

Truleg vil elevar frå Aurland sentrum kunne dagpendle til Voss, men for elevar som bur oppover i dalen vert det for lang reisetid. Nærskulepoeng til skulane på Voss vil uansett gi betre heimreisetilhøve i helgane for desse elevane, særleg for dei som søker utdanningsprogram som ikkje er i nærskuleområde Indre Sogn.

Av 28 elevar frå Aurland og Flåm som skuleåret 2019/20 gjekk ved Sogndal vgs, var det kring 10 elevar som dagpendla, dei resterande budde på hybel. Elevar som reiser frå Flåm til Sogndal har ei reisetid på 1,5 time, Frå Aurland er det om lag 15 min kortare.

Alternativ dersom dei ikkje får nærskulepoeng vil vere at om dei konkurrerer seg inn til ledige plassar, vil retten til skuleskyss og behovet for ny skyssrute Aurland – Gudvangen vil bli den same.

Kostnadane ved å opprette skulerute mellom Aurland og Gudvangen vil vere 432 000 kr per skuleår.

Fylkesrådmannen rår til at elevane frå Aurland også for nærskulepoeng til dei vidaregåande skulane på Voss.

Område 6 – HAFS

HAFS (forkorting av Hyllestad, Askvoll, Fjaler og Solund) og Gulen er einaste nærskuleområde med berre ein skule, Dale vgs, og for elevar frå Hyllestad, Askvoll, Fjaler er denne skulen næraste skulen. Det er også einaste skulen som reelt er nærskule for desse elevane. For elevane frå Solund og Gulen er alternativet med søking til Austerheim oppretthalde, då skyssbåt for mange er enklaste alternativ.

Dersom alle berre søker utdanningsprogram skulen har tilbod om viser erfaringane at plasstalet ved skulen vil vere underdimensjonert på vg1, men erfaringane frå tidlegare år viser at slik søking er lite sannsynleg. Lokalt og regionalt arbeids- og næringsliv sine behov for arbeidskraft og samarbeidet med skulen om praksis- og læreplassar vil truleg tene på fleire lokale søkarar.

Område 7 – Sunnfjord og Sogn

Dette nærskuleområdet omfattar Sunnfjord kommune, sørlege del av Kinn kommune (tidlegare Flora kommune) og Høyanger kommune.

Nye Førde vgs er under detaljplanlegging, og skulen vil i hovudsak vere dimensjonert for elevtilgangen frå Sunnfjord kommune. Utdanningsprogramma kunst, design og arkitektur og medium og kommunikasjon og naturbruk dekkjer alle eit større omland, og lokalisering av vg2 yrkesfag gir også søkarar frå andre kommunar. Mellom Førde og Florø er det i overkant av 1 times reiseveg med kollektivtransport. Det samla tilbodet ved skulane kan i stor grad dimensjonera slik at ein tek omsyn til elevtalsendringar og søkarmønster i regionen.

Høyanger vgs rekrutterer i stor grad frå Høyanger kommune. Fylkesrådmannen har vurdert det slik at Høyanger ikkje bør vere eit eige nærskuleområde, då det vil kunne gi svak utnytting av kapasiteten ved skulen, noko ein prøver å unngå. Ved å knyte Høyanger til Sunnfjord oppnår ein betre oppfylling av elevar som kan dagpendle til skulen, i motsetnad til kva som vil vere tilfelle ved å knyte Høyanger til område 5 - Indre Sogn.

Område 8 – Nordfjord

I skulebruksplanen for Sogn og Fjordane 2014-24 vart tilboda ved dei fire vidaregåande skulane i Nordfjord, skulane Eid, Stryn, Firda og Måløy differensierte. Målsettinga var å tilpasse tilboda til dominerande bransjar i området og for å legge til rette for fagmiljø i dei ulike utdanningsprogramma. Samla tilbyr dei fire skulane alle utdanningsprogram med unntak av kunst, design og arkitektur. Firda vgs er rein studieførebuande skule, medan dei andre er kombinerte skular.

Skulane i Nordfjord utfyller kvarandre og totalt har ein kunne tilpasse den samla tilbodskapasiteten til opp- og nedgangar i elevtalet frå dei ulike grunnskulane i Nordfjordregionen.

9) Rett til oppflytting til neste nivå i studieførebuande utdanningsprogram

På grunnlag av vedtak i fylkestinget (PS-sak 68/2020) femte strekpunkt, ligg det i framlegget til fylkesrådmannen at elevar i studieførebuande utdanningsprogram har rett til oppflytting ved same skule. Ein klar fordel er at opplæringsløpet blir føreseieleg for desse elevgruppene. Oppflytting frå vg1 til vg2 vil truleg opplevast som ein fordel for eit fleirtal av elevane ved at dei er sikra plass i tre år når dei først er komne inn på ein skule. Det gjer det lettare å bygge gode, stabile klassemiljø. I tillegg blir karakterpresset for elevane mindre, noko som også er nemnt i høyringssvar.

Oppflytting frå vg1 til vg2 er vidareføring av ordninga i tidlegare Hordaland.

I studieførebuande utdanningsprogram har elevane i kvart utdanningsprogram same fag på vg1, før elevane vel ulike programfag på vg2. For å få godkjente vitnemål må elevane ha tilstrekkeleg programfagstimar, og på vg3 må dei vidareføre minimum to programfag frå vg2. Fagkombinasjonen må tilfredsstillje krava for å få godkjend vitnemål. I tillegg må elevane ha eit framandspråk som fellesfag på vg2 og vg3.

Erfaringa frå Sogn og Fjordane var at det kunne by på problem med fullføring av programfag og framandspråk, dersom ein elev ikkje fekk plass på same skulen i vg2 og vg3, medan i tidlegare Hordaland var erfaringane gode med oppflytting frå vg2 til vg3.

Retten til oppflytting til neste nivå er under føresetnad av at eleven har bestått føregåande nivå.

Uttekslingselevar som tek vg2 i utlandet, kjem tilbake til vg3. Praksis i begge fylka har vore at dei kjem tilbake til skulen der dei gikk på vg1. Ved skular der mange reiser på utveksling blir det plass til andre som søker på vg2. Utfordringa kjem på vg3 når utvekslingselevane kjem att, samtidig som vg2 kanskje er fylt opp. Det er stor variasjon mellom skulane i kor mange elevar som reiser på utveksling. I Bergensområdet er det mange, fordi det er mange elevar totalt, og her er det relativt enkelt å opprette ein ekstra vg3 klasse som gir tilbod til utvekslingselevane. Elles i fylket må ein løyse dette ved den enkelte skule. Fylkesrådmannen utarbeider retningslinjer for prioritering av elevane for inntak til vg3, og gjer desse kjent for søkarane.

10) Oppflytting frå vg1 til vg2 i yrkesfag

Fylkestinget bad administrasjonen legge fram forslag til korleis ein kan sikre best mogeleg rett til oppflytting i yrkesfag.

Fylkesrådmannen har vurdert spørsmålet og sett på konsekvensane av slik oppflytting. Konklusjonen er at tilbudsstrukturen i yrkesfag er så kompleks at det ikkje er mogeleg å legge til rette for at alle søkarar skal ha ein rett til oppflytting. Ingen av fylka som har nærskuleprinsipp som inntaksmodell har oppflytting, alle har karakterbasert inntak til vg2 og vg3 yrkesfag (Agder, Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og Viken).

Gjennom eksempel frå utdanningsprogramma teknikk og industriell produksjon og helse- og oppvekstfag er problemstillinga utdjupa nærare:

Det er 24 skular i Vestland fylkeskommune som tilbyr teknikk og industriell produksjon. Det er 7 ulike programområde på vg2, med stor variasjon i kapasiteten. Vg2 brønnteknikk og vg2 bilskade, lakk og karosseri er tilbod ved berre ein skule, medan vg2 køyretøy er tilbod ved 10 skular og vg2 industrideknologi ved 19 skular.

Det er 28 skular som tilbyr helse- og oppvekstfag. Det er fem ulike programområde på vg2, også her stor variasjon i kapasiteten.

Vg2 hudpleie er tilbod berre ved ein skule, og ambulanséfag og helseservicefag ved to skular. Fem av skulane har berre vg2 helsearbeidarfag. Barne- og ungdomsarbeidarfag er tilbod ved 22 av skulane, og 26 av skulane har tilbod om helsearbeidarfag. Fem av skulane tilbyr berre vg2 helsearbeidarfag og to av skulane berre vg2 barne- og ungdomsarbeidarfag.

Vg2 ambulanséfag er tilbod ved to skular, Os vgs og ved Mo og Øyrane vgs, med totalt 1,5 klassar. Programområdet har svært høge søkartal, med 150 søkarar på venteliste til 21 plassar. I inntaket hadde siste inntatte 51 poeng ved ein skule og 48,5 ved den andre skulen. Programområdet er ikkje fylkesdekkande, men rett til oppflytting vil her bli oppfatta som svært urimeleg.

Eksempel som viser problemstillingane knytt til oppflytting i yrkesfaglege utdanningsprogram:

- A. Elev frå vg1 teknikk og industriell produksjon ved Måløy vgs søker seg til vg2 køyretøy ved skulen. Det er to klassar på vg1 teknikk og industriell produksjon og ein klasse på vg2 køyretøy. Det er fleire søkarar til vg2 køyretøy frå skulen enn det er plassar. Kven har rett til oppflytting?
- B. Elev frå vg1 teknikk og industriell produksjon ved Askøy vgs søker seg til vg2 kjemiprosess ved Laksevåg og Bergen maritime vgs, som har 15 plassar. Frå Laksevåg og Bergen maritime vgs søker 15 elevar også kjemiprosess. Kven har rett til oppflytting?
- C. Elev frå vg1 helse- og oppvekstfag ved Austrheim vgs søker vg2 barne- og ungdomsarbeidarfag ved Knarvik vgs. Ved Knarvik vgs er det fleire klassar på vg1 og søkartalet derfrå er større en plasstalet på vg2. Kven har rett til oppflytting?

Fylkesrådmannen konkluderer med at det ikkje er mogeleg å innføre rett til oppflytting frå vg1 i dei yrkesfaglege utdanningsprogramma.

Inntak etter nærskulemodellen vil gjelde til vg1, det vil vere ein konsekvens av framlegget i punkt 8 om rett til oppflytting i studieførebuande utdanningsprogram, og konklusjonen her med omsyn til karakterbasert inntak i vg2 og vg3 yrkesfag.

11) Inntak til vg1 idrettsfag

Saksutgreiinga frå førre framlegg til lokal forskrift for inntak og formidling for vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune (PS-sak 68/2020) ligg som vedlegg 3

Fylkesrådmannen tilrådde at fylkestinget gjorde naudsynte vedtak knytt til inntak til vg1 idrettsfag. Handlingsrommet til fylkeskommunane er å fastsette kven som har mynde til fastsette skala for tilleggspoeng. Framlegg til ordlyd, som var i tråd med ordlyden i dei to tidlegare fylkeskommunane sine lokale inntaks- og formidlingsforskrifter, var:

1. Inntil 50 % av søkarane som har vg1 idrettsfag som sitt første ønskje, kan takast inn på grunnlag av dokumenterte ferdigheiter (idrettslege kriterier) i tillegg til karakterpoeng/

- konkurransespoeng (poengsum).
2. Skala for tilleggspoeng, på bakgrunn av dokumentasjon frå særkrins/klubb, blir fastsett av fylkesrådmannen.
 3. Søkarar som ønskjer tilleggspoeng, må sende inn dokumentasjon frå særkrins/klubb som stadfestar dei idrettslege prestasjonane. Dokumentasjon skal sendast skulen dei har som sitt første ønskje.

Som oppfølging av dette vedtaket skulle fylkesrådmannen invitere til dialog og vidare prosess med aktuelle partar. Dette arbeidet må vere klart slik at det blir del av sak om opplæringstilbodet for skuleåret 2021/22.

Fylkestinget gjorde ikkje endringar i punktet om inntak til idrettsfag og toppidrettstilbod, den 9.6.2020. Fylkesrådmannen vil eventuelt legge fram framlegg til kort- og langsiktige endringar i toppidrettstilboda i sak om opplæringstilbod for skuleåret 2021/22.

12) Økonomiske konsekvensar

Kostnadane knytt til drift av opplæringstilbodet er avhengig av mange faktorar. Fylkesrådmannen si vurdering er at inntaksmodellen som her vert lagt fram, i seg sjølv ikkje gir grunn til auka kostnader. Nærskuleområda er utforma ut frå søkarmønster og elevtilgang, og vil kunne gi naudsynt fleksibilitet i dimensjonering av dei ulike tilboda. Vedtak om plasstal og oppfyllingsgrad i klassane vil påverke økonomien, og fylkesrådmannen vil legge fram tilrådingar om dette i sak om opplæringstilbodet for skuleåret 2021/22.

I fylkesrådmannen si tilråding er det framlegg om at tidlegare Lindås kommune også får nærskulepoeng til skulane i Bergen. Denne nærskuletildelinga vil vere etter postnummer, medan resterande tildeling er etter kommune. Det vil bli ein kostnad ved å programmere om Vigo, men desse kostnadane er ikkje konkretisert. Sidan det er mange fylkeskommunar som har valt ein nærskulemodell, reknar ein med at kostnadane kan delast på fleire.

13) Sluttkommentarar

Elevperspektivet har vore sentralt i val av nærskuleområde. Korleis elevane oppfattar rammene rundt vidaregåande opplæring er viktig. Dei vil høyre til eit nærskuleområde, som for alle (unntatt område 6 - HAFS) gir alternative val, samtidig som fylkeskommunen som skuleeigar vil kunne gi tryggleik for opplæring i eige nærskuleområde for den store majoriteten av elevane.

På grunnlag av erfaringar frå det første samla inntaket (med to inntaksområde) er det fylkesrådmannen si vurdering at det er behov for større grad av administrative fullmakter gjennom inntaksperioden i juli og august, slik at ein kan syte for smidigare tildeling av skuleplassar. Fylkesrådmannen vil kome tilbake til kva fullmakter som er naudsynte i sak om justering av opplæringstilbodet 2021/22, våren 2021.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget har vedtakskompetanse.

Vurderingar og verknader

Økonomi:

Kostnadane knytt til drift av opplæringstilbodet er avhengig av mange faktorar. Fylkesrådmannen si vurdering er at inntaksmodellen som her vert lagt fram, i seg sjølv ikkje gir grunn til auka kostnader. Nærskuleområda er utforma ut frå søkarmønster og elevtilgang, og vil kunne gi naudsynt fleksibilitet i dimensjonering av dei ulike tilboda. Vedtak om plasstal og oppfyllingsgrad i klassane vil påverke økonomien, og fylkesrådmannen vil legge fram tilrådingar om dette i sak om opplæringstilbodet for skuleåret 2021/22.

I fylkesrådmannen si tilråding er det framlegg om at tidlegare Lindås kommune også får nærskulepoeng til skulane i Bergen. Denne nærskuletildelinga vil vere etter postnummer, medan resterande tildeling er etter kommune. Det vil bli ein kostnad ved å programmere om Vigo, men desse kostnadane er ikkje konkretisert. Sidan det er mange fylkeskommunar som har valt ein nærskulemodell, reknar ein med at kostnadane kan delast på fleire.

Klima: Redusert elevmobilitet kan ha positive verknader på klima

Folkehelse: Modellen kan gi positive folkehelseeffektar ved at fleire unge får gå på skule nærmiljøet. Modellen kan vere med å utjamne sosiale ulikskapar.

Regional planstrategi: I tråd med regional planstrategi.

Konklusjon

Fylkesrådmannen legg med dette fram nytt forslag til lokal forskrift for inntak og formidling i Vestland fylkeskommune. Inntaksmodellen er basert på prinsippa vedtatt i fylkestinget 8.6.2020. I tilrådinga er fylket delt inn i åtte nærskuleområde.

Fylkesrådmannen rår til at elevane i studieførebuande utdanningsprogram får rett til oppflytting til vg2 og vg3 ved same skule.